



MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: Szent László Nyomda R.-T.
Törv. lajstromszám:
Trtb. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

Hősök, örök példaképek

„... Nem úgy jöttünk ide, fájdalmas szívvel, mint halottakhoz szokás, hanem derűs és emelkedett lelkülettel, mert most azokról emlékezünk meg, akik örök példaként állanak előttünk...”

(II. Károly király szavai a márásesti ünnepeken.)

A hőseket ünnepelte most az ország a márásesti síkon. Az ország minden népe tisztelettel adózott a hősök emlékének és ez a tiszteletadás nem volt mesterkéltséget és kierőszakolt. Ha egyáltalában van a földön tiszteletreméltó emberi nagyság és méltóság, akkor az emberi lélek legizibb kivirágzását, a hősiességet kell, annak tekintenünk.

A hős megérdemelt embertársaitól a tiszteletet. Hiszen a hős önmagát, emberi földhözragadságát multa felül, amikor meghozta élete nagy áldozatát. Felülemelkedett, kinőtt a többi emberek sorából és más, külön világ honpolgára lett. Talán még jobban kifejezzük az igazságot, ha azt mondjuk, hogy hős és csak ő érte el igazán emberi mivoltának kiteljesedését. A kicsinyes, földhözragadt ember vele szemben csak hitvány törpe, aki kicsinyességének színvonaláról csodálkozva tekint fel a hősök világára.

Valaki nagyon találóan úgy jellemezte az emberi életet, hogy az egy kihuzott kötél az angyal és az állat között. Az emberi élet megjárhatja a két véglet között lehetséges életutakat minden változtatást. Lesüllyedhet majdnem az állatok színvonalára és föllemelkedhetik a szentek és a hősök világába. Azonban bármennyire is megtagadja emberi mivoltát, mégsem tudja megtagadni a hősöknek kijáró tiszteletet, sőt egyenesen elvárja és megkívánja, hogy legyen kire feltekintenie. Az ember nagyon mélyre süllyedhet — tulajdonképpen ez sorsának a tragikum — de a legnagyobb mélységekből is fel tud tekinteni és ez a feltekintés lesz mindig a kiemelkedés kezdete. Nagy vigasztalás tehát az a számunkra, hogy hősökre tekinthetünk fel, hogy példaképek állanak előttünk.

Nemcsak a harcokban kellene a hősök, sőt első sorban nem is ott, hanem a hétköznapi élet szürke harcaiban. Bármerre is nézünk az élet harcmezéin, mindenütt áldozatok táplálják az élet folyamát, mindenütt az áldozatok kisebb, nagyobb tégláiból épülnek fel az emberi értékek épületei. Sokszor nem gondolunk arra, hogy nagyon sok olyan dolgot tartunk természetes adottságnak, amelynél a gyökerénél az áldozatok vér-

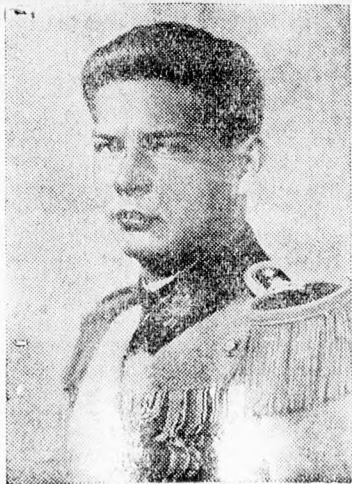
és könnyeseppjei hizlalták a földet. Műveltségünket, civilizációnkat hősök, áldozatos lelkek rakták a mai alapjaira.

Szükség van az életben áldozatos vezetőkre, akik sokszor hősiességgel lemondással háttérbe tudják szorítani a maguk érdekét és óriás lépésekkel viszik előre a közügyet. Szükség van az életben áldozatosan engedelmes alattvalókra, akik az örök lázadó emberi gyarlóságot megtudják fékezni és akarattal a köz érdekéhez tudnak simulni. Szükség van az életben áldozatos papokra, tanítókra, földművesekre és iparosokra. Szükség van áldozatos orvosokra, áldozatos tisztviselőkre. Tulajdonképpen mindenütt hivatottaknak kellene állniok, akik hivatásukat az áldozatosság jegyében gyakorolják. Szükség van az életben hősökre, akik magukkal együtt embertársaikat is ki tudják emelni a gyarlóság mélységeiből.

Hősök áldozatán, hősök hamvai felett emelkednek az emlékművek. Hősök áldozatának a köveiből épül az utódok jóléte és öröme. Ezért állítja az Uralkodó a hőseket példaként az ország népei elé és ezért kíván derűs, emelkedett lelkületet mindenkiktől, aki tiszteletadás végett a hősök elé lép.

A hősöknek nem mindig adták meg a tiszteletet, sőt még ma is vannak olyanok, akik esztelen bolondoknak tartják őket. Vannak mindig sötétlelkű eszményrombolók. A világháború katonái is hősök voltak és mégis mennyien igyekeztek a sárbarántani emléküket. Az lehet, hogy kufárok intézték akkor a világ sorát, lehet, hogy az örült aranyéhség kovácsolta a fegyvereket és az uszításokat, de a harcokban hősök küzdöttek és hősök vérezték el a hazáért, a tűzhelyért, a családért. Éppen ezért a hősök nemzeti sorsa, ő nemzetek fölött áll. A hősök emlékművei alatt is „ismeretlen katonák” hamvai nyugosznak. A hősökön leállott minden kicsinyes emberi különbségtevés, ők mindenképpen, ők az örök emberi értékek kincstárának legszebb drágakövei.

A hős olyan magasan van a földi rövidlátás és kicsinyes torzsalkodások fölött, hogy a ma fiai csak a tisztelet és a megbecsülés útján emelkedhetnek fel hozzájuk. Az ő világukban már csak az áldozat, a szeretet, a megértés tiszta lángja ég. Ezért van nekünk szükségünk a hősök világára, ezért örök példaképeink a hősök.



Hogyan folyt le 1917 augusztus havában a mărășești ütközet

Az egyesült román-orosz hadsereg sikerült ellentámadással megállította Mackensen német tábornagy offenzíváját

Bucureștiből jelentik: Mackensen német tábornagy 1917. júliusában haditervet készített, amelynek legfőbb célja a Mărășești vidékén tartózkodó IV-ik orosz hadsereg sorainak át-törése, az orosz és a román erők megsemmisítése, valamint Észak irányában való előnyomulás és Moldova, valamint Basarabia elfoglalása volt.

Hogyan kezdődött a mărășești ütközet

A német hadsereg hadműveletei július 23-áról 24-re virradó éjszaka indultak meg. A német tüzérség egész éjjel bombázta és gázzal árasztotta el a 34-es orosz hadtestet és az I-ső román hadsereget. Az első támadás hajnali öt órakor következett be és ennek eredményeképpen átkeltek a Putna folyón és a Fekete-erdő irányában nyomultak előre. Ezt az előnyomulást néhány orosz egység megakadályozta, az ellenség visszavonult, fél hat órakor azonban újabb támadásba kezdtek.

Miután a német hadseregnek sikerült áttörni az orosz frontot, a helyzet rendkívül kritikussá vált. Ekkor lépett közbe a román hadsereg, Christescu tábornok az I-ső román hadsereg parancsnokának megfontolt intézkedései következtében Mackensen hadserege kénytelen volt a Mărășești—Adjud és Tecuci—Bârlad felé való előnyomulás útjában megállni. Mik voltak Christescu tábornok intézkedései? Az ötös hadosztályt a Siret folyó jobb partján helyezte el, úgy, hogy itt fedezték a hidat és a Mărășești és Costești felé vezető fontos utakat. A 9-es hadosztály a Siret folyó baloldalán maradt, védve a Movilen és Baltarețul közötti hidakat, valamint a Tecuci—Bârlad felé vezető utvonalat. Miután ezek a biztonsági előkészületek megtörténtek, Christescu tábornok a román csapatokkal és a IV-es orosz hadsereggel július 27-én ellentámadásba akart kezdeni, azaz a céllal, hogy a Putnán visszafoglalja az elvesztett állásokat. Ezt az ellentámadást azonban el kellett halasztani, mert a visszavonult oroszok a román jobb szárnyat teljesen védtelenül hagyták.

A nagy harc lefolyása

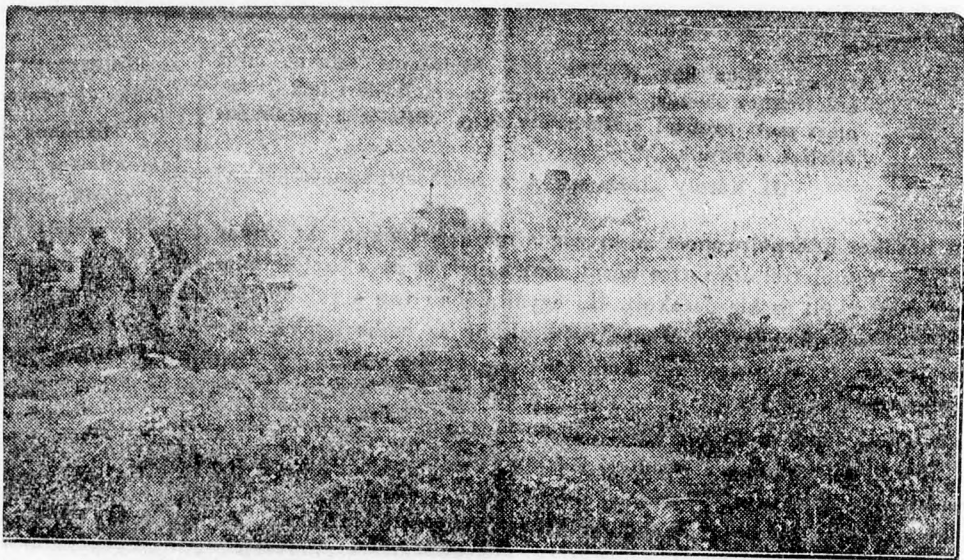
Július 24. és 28-ika között csak a román csapatok álltak ellent a németek elkeseredett és egyre megismétlődő támadásának. A harcok éjjel-nappal folytak és ezekben az V-ös, IX-es és XIV-es román hadosztályok tüntették ki magukat. A 27-re tervezett ellentámadásra 28-án került sor. Az akcióban az I-ső román hadsereg kivül a IV-es orosz hadsereg is résztvett. A román katonák lelkesedéssel rohamozták meg az ellenség sorait és sikerült is visszaszerezniük az oroszok által elvesztett területek egy részét. Július 29-én folytatódott az ellentámadás és a román hadsereg a Susita—Seaca vonalát is hatalmába kerítette. Egy nappal későbbre újabb ellentámadást terveztek, miután azonban időközben változás történt a hadvezetőségben, erre nem került sor. Az I-ső román hadsereg élére ekkor nevezték ki Eremia Grigorescu tábornokot. A következő öt napon és öt éjszakán a román katonák véres harcokat vívtak és sikerült megállítani a németek előretörését és védelmüket erősen megszervezni. Ezt csakis az a tény tette lehetővé, hogy az I-ső román hadsereg vezetésének böles utasításait a négy román hadosztály parancsnokai: Razu, Scarisoreanu, Popescu, Sanitaru

és Bunesu tábornokok pontosan hajtották végre.

A harcok második fázisában az ellenség támadásának főereje nyugat felé tolódtott ki, miután Mackensen a védelem gyengébb pontjait kereste. Ezekben a harcokban Mackensen tábornagy a legjobban megszervezett II hadosztályát használta fel és ezek közül kilencet csaknem egész időn át a tűzvonalon tartott.

Az I-ső hadsereg hadműveleti tervét azon-

terig közelítették meg a román csapatokat. A német támadók erősítéseket kaptak és így sikerült nekik a „La Razore“ erdő délkeleti részét 300 méternyire megközelíteni. Az óriási embervesztés ellenére a németek elfoglalták az erdő délkeleti részét és hátbatámadták az I/47 zászlóalj s azt teljesen levertek. A zászlóalj tartalékos 3-ik és 7-ik századai is közbeléptek és így a II/47. zászlóaljnak a németek által tervbevert hátbatámadása meghiúsult. A



A tüzérségi párbaj egyik megkapó jelenete a mărășești síkon

ban nem lehetett végrehajtani, mert Mackensen kezdte támadni az egész Mărășești és a Movila Panciu között levő frontot. A német hadsereg bombatámadás alá vette a 13-ik, 10-ik és a 9-ik hadosztályok 80 kilométer hosszúságú frontját, amely Irestitől egészen Odaia Preotului Stefanig terjedt. Mackensen tíz hadosztállyal hajtotta végre a támadást a hat és fél gyalogos hadosztály és az egy lovas hadtest ellen. A tűzvonalon pedig hat-hét német hadosztály harcolt a három-négy hadosztály ellen, a mintegy 18—20 kilométernyi fronton.

A német tüzérség reggel kilenckor kezdte bombázni a 13-as hadosztály jobb szárnyát és különösen a 47-ik és 51-ik gyalogezredek közötti részt. Kilenc óra 5 perckor tüntek fel a német gyalogosok az Apostoleanu-út és a Rachitoasa erdő délkeleti részén. A 37-ik és 57-ik gyalogezredek között a németek megtámadták hat lövészárkot. Tüzérségünk erős ellentámadásba ment, de a német gyalogosok, a 47-ik gyalogezred előtt egészen háromszáz mé-

német gyalogság 11 óra 30 perctől délután egy óráig sikertelenül támadta a Cichoschi tábornok vezetése alatt védekező 10-ik hadosztály frontját. A 9-ik hadosztály frontja ellen a német nehéz tüzérség heves bombázást kezdett. A németek nem kimélték a Mărășești-i parketta gyárat és magát a falut sem. Ugyanebben az időben a német gyalogság a szőlős kerteken és kukoricásokon át közelítette meg a gyárat.

Ekkor a román tüzérség heves tüzelésbe kezdett. A 9-es vadászrezd elhagyta a tűzvonalat és nem bírta tovább védeni a gyárat a német tüzérség támadásaival szemben. A vadászrezd a második vonalban vonult vissza, később pedig egészen Mărășești községig. Mackensen déli 12 óráig körülbelül egy kilométer távolságra északi irányban szorította vissza a román hadsereget. Egyedül az 50. 64. ezred tartotta állását. A német gyalogság mindegyre közeledett, annak ellenére, hogy a román tüzérség állandóan tüzelt rájuk.

A román hadsereg ellentámadása

Éppen akkor, amikor Mackensen arra készült, hogy az elért siker előnyeit kihasználja, a román hadsereg ellentámadásba ment át és a 10-ik hadosztály tüzének védelme alatt a német hadsereg ellen fordult. A 13-ik és 10-ik hadosztályok, amelyeket Popescu, illetve Cichoski tábornokok vezettek, újra visszafoglalták elvesztett állásaikat, a németeket pedig dél felé szorították. A 47/72 ezred volt az, amely áttörte a németek frontját és az eredeti állásokból kiszorították őket. Ez a hős ezred támadása által valóságos pánikot idézett elő az ellenség soraiban. A német katonák eldobták fegyverüket és megadták magu-

kat. Sokan közülük dél felé menekültek. Először négy, később pedig már hat kilométernyire szorították vissza a német hadakat és már egészen megközelítették Satul Nou községet. A románok 600 német foglyot ejtettek és nagymennyiségű hadianyagot zsákmányoltak.

A németek utolsó és legerősebb erőfeszítése augusztus 6-ikán siker nélkül maradt. A tüzérségi vonalak minden oldalról bombázták Mărășești községet és a gyalogság is elszántan vetette magát harcba. A 13., 10. és 9-ik hadosztályok, amelyeket a 14-ik hadosztály tüze védett, olyan haditényt vittek véghez, amely által nevüket örökre emlékeztetessé tették

Általános enyhülést hozott az európai politikában Anglia és Franciaország azonos állásfoglalása

A nagyhatalmak megfelelő intézkedésekkel hosszú időre akariák biztosítani Európa békéjét. — Prágában Benes és Hodzsa lemondásával próbálnak alkalmazkodni a helyzethez

Lengyelország katonai intézkedéseket tett a cseh határ mentén

Párizsból jelentik: A francia kormány tagjai Lebrun elnökletével államtanácsot tartottak. A kiadott hivatalos közlemény szerint az államtanács során Daladier miniszterelnök részletesen beszámolt a londoni tárgyalásokról és azokról a feltételekről, amelyek mellett a megállapodás az angol kormánnyal létrejött. Az államtanács egyhangúlag helyeselte Daladier előterjesztését és magatartását, valamint az angol kormánnyal egyetértésben elhatározott megoldási javaslatot.

Egyidejűleg Londonban az angol kormány valamennyi tagja részvételével minisztertanács

volt, mely meghallgatta Chamberlain ismertetését a londoni tanácskozások eredményéről. Az angol minisztertanács teljes mértékben jóváhagyta azt a politikát, amelyben az angol és francia miniszterek a vasárnapi tanácskozás során megállapodtak.

A Reuter szerint a vasárnapi tanácskozáson elejtették a népszavazás gondolatát és a létrejött megegyezési terv a határok újból való kijelölésén alapul. A részleteket azonban csak akkor hozzák nyilvánosságra, amikor a megoldási tervet már a cseh kormány is letárgyalta.

Prága előkészíti a közvéleményt az új helyzetre

Prágából jelentik: A cseh kormány tagjai a minisztertanács után államtanácsot tartottak, amelyen Benes elnökölt.

Az államtanács megvitatotta a londoni angol-francia döntést, amelyet — beavatottak szerint — a kormánykörök és a jobboldali pártok hajlandók elfogadni.

A szélső baloldali körök azonban ellenzik az elfogadást. Hivatalos körök nem nyilatkoznak az ügyben s a külföldi újságíróknak csak ennyit mondtak:

— *Már csak módszerekről van szó!*

tanácskozások a késő éjszakai órákig tartottak és valószínű, hogy a döntést még az éjszaka folyamán közölték Londonnal és Párizssal. Erről még nem érkezett jelentés.

Beavattak szerint a cseh kormány további felvilágosítást kért Londontól és Párizstól. Minden jel arra vall, hogy a kormány előkészíti a közvéleményt az új helyzetre és igyekszik a szélsőséges elemeket megnyugtatni. A kommunista sajtó azonban tovább szítja a hangulatot, híreket közöl a szovjet rokonszenvtüntetéseiről és a vörös hadsereg erejét dicsőíti.

Elvonulóban vannak a viharfelhők...

Párizsból jelentik: A délelőtti államtanács után, amelyen a francia kormány hozzájárult az angol tervhez, Bonnet külügyminiszter fogadta Ossusky párizsi cseh követet és ismertetve vele a kormány álláspontját, Ossusky mélyen megindulva, könnyezve távozott és így kiáltott fel:

— *Meghallgatás nélkül itélték el hazámat!*

Párizsból jelentik: Francia politikai körökben túlnyomó részben nagy megkönnyebbülést keltett a francia-angol megállapodás. A kamara folyosóin a képviselők nagy megnyugvással fogadták a francia-angol állásfoglalást, mert a háborús veszélyt ezzel elhárítottak tekintik. Ami Prága elhatározását illeti, arra számítanak Párizsban, hogy cseh részről bizonyos nehézségek fognak felmerülni, de tekintettel a helyzet súlyosságára, remélik, hogy végül is a belátás kerekedik felül. Párizsban úgy ítélik

A Liberté hangoztatja, hogy miután Franciaország a cseh határok módosítása mellett foglalt állást, a francia-cseh segélynyújtási szerződés elvesztette értelmét és jelentőségét. A Temps megállapítja, hogy Daladier Londonban bátor és nagy erőfeszítéseket tett a béke megmentése érdekében. Ugy látszik, hogy a londoni megegyezés alapján kilátás nyílik általános európai megoldásra. Ez az elgondolás, melynek megvalósulása hosszú időre biztosítaná Európa békéjét, érthetővé teszi az esetleges áldozatok meghozatalát. Benes elnököt és a cseh kormányt az események tragikus tények elé állították, de gyors megoldásra van szükség, mert a szudéta-német szabadcsapatok megalakulása súlyos és azonnal fenyegető veszélyt jelent.

Lemond a cseh kormány (?)

Londonból jelentik: Ideérkezett jelentés szerint az angol-francia jegyzéket a cseh államtanács letárgyalta. A jegyzék másolatát elküldötték a cseh vezérkarnak is, melynek elhatározása Prágában döntő befolyással bír. Hír szerint a jelenlegi cseh kormányzat nem fogadhatja el ezt a tervet, de felmerült az a megoldás, hogy Benes a legközelebbi napokban beadja lemondását, lemond a Hodzsa-kormány is és olyan kormány alakul, mely Németországgal, Angliával és Franciaországgal együtt keresztülvinné a tervet. Minden attól függ, hogy a cseh vezérkar mit határoz. Hír szerint a csehek haladékat akarnak kérni a válaszára, mert

az oroszok arról értesítették a cseh kormányt, hogy Oroszország csak akkor támogatja Csehszlovákiát, ha Franciaország is támogatja katonailag.

A Szlovák Nemzeti Tanács távirata európai államférfiakhoz

Genfben jelentik: A Genfben székelő Szlovák Nemzeti Tanács hétfőn Genfben táviratot intézett Chamberlainhez, Daladierhez, Hitlerhez, Imrédyhez és Beck lengyel külügyminiszterhez, kijelentve, hogy csehszlovák nemzet nincs és ezért a csehszlovák államnak nincs létjogosultsága. A szlovák nemzetnek joga van arra, hogy rendelkezék sorsával. Enélkül nem lehet a békét a jövőben fenttartani.

Angol képviselők Budapesten

Londonból jelentik: Henri Proxter és Robert Pasker angol képviselők kedd este Magyarországra érkeznek, hogy tájékozódjanak a helyzetről, mielőtt az alsóház a jövő héten a cseh kérdéssel foglalkozik. Proxter elutazása



15 ezer szudéta-német menekült át cseh területről Németországba. Fenti képünk a menekültek egy csoportjáról készült. (A berlini Scherles-képtudósító vállalat felvétele)

előtt nyilatkozott a *Pesti Hírlap* londoni tudósítójának és a következőket mondotta:

— Kizártnak tartom, hogy a brit kormány csak a szudéta-német területekre vonatkozó módosítást javasolt volna és Csehszlovákia többi határát biztosítaná. Ilyen megoldást a brit közvélemény és annak képviselője: a parlament sohasem fogadhatna el. A brit miniszterelnök

ismeri a felvidéki magyarság helyzetét és az egész magyar ügyet.

Prágából jelentik: Ismeretes, hogy *Eszterházy János* gróf, a csehszlovákiai magyar párt egyik vezetője, szombaton Magyarországra akart utazni, de a cseh hatóságok feltartóztatták útjában. Most jelentik, hogy a pozsonyi hatóságok kivételesen megengedték átutazását.

Szerdán találkozik Chamberlain Hitlerrel (?)

Berlinből jelentik: Német politikai körök megerősítik azt a hírt, hogy Chamberlain valószínűleg szerdán találkozik másodízben Hitlerrel.

Berlinben úgy tudják, hogy a találkozás a rajna menti Godesbergben, Köln mellett jön létre. A repülőgépek a kölni repülőtérre fognak leszállni.

Általános fegyverkezési korlátozás tervével foglalkozik Chamberlain

Londonból jelentik: Megbízható forrás szerint

Chamberlain úgy az angol nép, mint az európai közvélemény számára nagy meglepetéssel tartogat, amelyet nagy meggyugvásal fog tudomásul venni a világ.

Eddig a világ közvéleménye csak arról értesült, hogy a brit és francia kormány engedett Németország jogos követelésének a szudéta-német kérdésben. De nem értesült a bereghes-gadeni megegyezés másik oldaláról, mely tulajdonképpen alapja Chamberlain és Hitler megegyezésének.

A *Pesti Hírlap* londoni tudósítója szerint általános fegyverkezési korlátozásról van szó. A kormányhoz közelálló helyen úgy tudják, hogy a cseh probléma megoldása során nem fogják figyelmen kívül hagyni a magyar és lengyel nemzetiségek kérdését.

A *Reuter* szerint Genfben az angol-francia egyezményt meglepedéssel üdvözik, hangoztatva, hogy az angol államférfiúi bölcsesség és a francia áldozatok megmentették Európát az általános háború borzalmaiktól. Népszövetségi körök dícsérik Chamberlain eljárását és belátják, hogy a franciák nagy engedményt tesznek azzal, ha Csehszlovákia semlegesítése ellenében lemondanak szövetségükről.

A Londontól és Párizstól kedvező döntést váró német sajtó feltűnő szívélves hangon ír a francia és angol politikáról.

Hodzsza nyilatkozata az angol-francia javaslatról

Prágából jelentik: Hodzsza miniszterelnök hétfőn este a következő nyilatkozatot tette:

— Az angol és francia kormány képviselőinek tanácskozásán létrejött eredmények már diplomáciai tárgyalások anyagát alkotják. E tárgyalások tartalmát azonnal közöljük, mielőtt az pontosan körvonalazható lesz. A kormány kijelentheti: mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a cseh nemzet és állam életérdekei ne károsodjanak.

Jugoszláviában nem jöhet számításba a háború gondolata

Belgrádból jelentik: Magarasevics közoktatásiügyi miniszter egy ószerb iskola felállításián beszédet mondott.

— Bár Európában — mondotta — bizonytalan a helyzet, körülöttünk csak barátok vannak s így a háború gondolata nem jöhet nálunk számításba. A háborút csak a hadiszállatok, vagy a front mögötti lapulók kívánják.

Hasonló értelemben beszélt Kret tárcanélküli miniszter is.

Megtiltották Prágában a fényreklámok felgyújtását

Prágából jelentik: A fényreklámok felgyújtását hétfőn este betiltották, mert azok nincsenek a központi világítási hálózathoz kapcsolva és így, ha a világítást központilag kikapcsolnák, a fényreklámok égne maradnának. A temetők világítását is betiltották.

A lapok bizalmas utasítást kaptak, hogy az angol és francia kormány mindenemű támadásától tartózkodjanak

A prágai rendőrigazgatóság hétfőn életbe léptette az előzetes sajtócenzurát, ami miatt a lapok, — így a félhivatalos *Prager Presse* és a *Bohemia* is. — több órás késéssel jelentek meg. Az ugyancsak életbe léptetett levélcenzúra folytán

a külföldre irányított leveleket csak nyitva lehet feladni, cseh, szlovák, kisorosz, orosz, lengyel, német, magyar, szerb, horvát, román, francia, angol és olasz nyelven, legfeljebb két oldal terjedelemben, olvasható, rendez írással.

Lezárták a cseh-lengyel határt

Kattovicéből jelentik: Tescheni jelentés szerint a cseh-lengyel határt is lezárták és a



Képek a szudéta-vidékről

Első képünk az egeri szegényház egyik omladozó szobájáról, második képünk az Iser-hegység vidékén, Heinersdorfban megszüntetett szövőde épületéről készült. A németek szerint a csehek alatt mentek tönkre ezek a hajdan erős épületek, illetve vállalatok

határforgalmat teljesen betiltották. Ugyiszintén betiltották a határszéli forgalmat is.

Varsóból jelentik: Hivatalos jelentés szerint tekintettel a határvidéken tett katonai intézkedésekre, a lengyel határőrséget külön határvédelmi alakulatokkal megerősítették.

Megtartadják az adófizetést a szudéta-németek

Berlinből jelentik: Prágai jelentés szerint a szudéta-német lakosság a cseh terror elleni tiltakozásképpen beszüntette az adófizetést. A pénzügyminisztériumban befutott jelentések szerint

egyes cseh vidékek is megtartadják az adófizetést.

A pénzügyigazgatók ebben az ügyben vasárnap a pénzügyminiszter elnökletével értekezletet tartanak.

Drezdából jelentik: A szudéta-német menekültek száma 102 ezerre emelkedett és számuk egyre nő. Hétfőn este a menekültek gyűlést tartottak, amelyen *Sebekovszky* képviselő mondott beszédet. Tiltakozott a cseh terror ellen és hitet tett Németország és vezetői mellett. A gyűlés rendkívül lelkes hangulatban folyt le.

Mussolini ju oszláv területen

Rómából jelentik: Mussolini északolaszországi útja során érdekes és fontos esemény történt: a Duce, Ciano külügyminiszter és Starace, a fasiszta párt főtitkára kíséretében hétfőn Planina jugoszláv községnél átlépte a jugoszláv határt. Mussolinin és kíséretét a jugoszláv határezred díszkülönítménye fogadta. Megjelent a határállomáson a laibachi bán, továbbá *Lukich* tábornok, hadtestparancsnok, egy tisztikülönítmény élén. A katonazenekar az olasz királyhimnuszot és a Giovenezát játszotta. A laibachi bán előbb olasz, majd szlovén nyelven üdvözölte Mussolinin abból az alkalomból, hogy jugoszláv területre lépett.

— Nagy szerencsének tartom — mondotta — hogy az olasz és a jugoszláv királyság határán a jugoszláv királyi kormány, különösen Sztojadinovics miniszterelnök nevében üdvözölhetem nagyméltóságodat. Az egész jugoszláv nép őszinte örömmel üdvözli nagyméltóságodat, mint országunk barátját, most, amikor jugoszláv területre lépett. Azt kívánom, hogy látogatása tegye még szívélvesebbé az olasz és jugoszláv nemzetelek barátságát.

Mussolini ellépett a kivevényelt díszszázad előtt és kijelentette, nagy öröme, hogy láthatta a vitéz jugoszláv hadsereg különítményét a két baráti nép országának határán. Szívéliesen üdvözli a jugoszláv kormányt és a jugoszláv népet.

A planinai leányok valóságos virágesővel árasztották el Mussolinin, aki ezután kíséretével visszatért olasz területre és gepkocsin Triesztbe hajtatott.

Mussolini kedden Udinében utazott, ahol délután beszédet mond.

Az Univerzu cikke a háború veszítésiéről

Bucuresti. Saját tud. Az *Univerzul*-ban *Bratescu Voinescu* érdekes vezércikket ír a csehszlovák kérdéstről:

— Sem a németek mellett, sem pedig a Csehszlovákia mellett állásfoglaló országokban nincs egyhangú felfogás. Sem minden angol, sem minden francia nem érzi szükségességét, hogy világháborúnak kell kirombannia Csehszlovákia határainak megvédésére.

— Még a németek, sőt maguk a szudéták sincsenek mind ezen a véleményen. Egyetlen egy nemzet van, amelynek minden tagja kivétel nélkül minden lehető megnyilatkozásában követeli, hogy a világ minden nemzete alkudozás nélkül azonnal siessen Csehszlovákia védelmére, a németek ellen, mindegy, hogy milyen világháború felidézésével — és ez a nemzet a zsidó. Ez kiabálja sajtójában más nemzetek nevében tökéletes egyhangúsággal: „Nem hagyjuk Csehszlovákiát! Semhogy eltűnjük ez a gazságot, inkább meghalunk hősi halállal!” *Bratescu Voinescu* azzal fejezi be cikkét, hogy ha világháború lesz, azon mindenki rajta fog veszíteni, egyedül a zsidó nem.

Országszerte megkezdődtek az érettségi vizsgák

Hány vizsgáztató bizottság működik?

Nagyvárad. Saját tud. Kedden az egész ország területén megkezdik működésüket az érettségi vizsga-bizottságok.

Kolozsváron két vizsgáztató bizottság működik, egyik a Baritiu-gimnáziumban s itt jelentkeznek vizsgára a Baritiu-gimnázium, a dési Principesa Ileana gimnázium a szamosújvári, besztercei és naszói fiugimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Popovici Alexandru kolozsvári egyetemi tanár. A második vizsgáztató bizottság a Regina Maria leánygimnáziumban működik. Itt jelentkeznek vizsgára a kolozsvári római katolikus, református fiu, ref. leány, római katolikus leány és unitárius gimnáziumok, a besztercei lutheránus, a zilahi református gimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Daicovici C. dr. egyetemi tanár.

A temesvári érettségi vizsgabizottság elnöke Gerincescu bucaresti egyetemi tanár. Az aradi vizsgabizottság elnöke Maior Augustin bucaresti egyetemi tanár.

A szatmári érettségi vizsgabizottság az Eminescu gimnáziumban működik s itt állnak vizsgára az Eminescu, a Stanca, a szatmári római katolikus leány- és református fiugimnáziumok, a nagybányai fiu- és leányliceumok, a máramaroszigeti, nagykarolyi és szilágyoslyói gimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Rusu Liviu kolozsvári egyetemi tanár.

A nagyváradai vizsgabizottság a Gojdu liceum, Oltea Doamna, a zsidó gimnázium és a nagyváradai Notre Dame leánygimnázium, valamint a belényesi fiu- és leánygimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Popovici D. kolozsvári egyetemi tanár.

A marosvásárhelyi vizsgáztató bizottság a Papu Ilarian liceumban működik. Itt jelentkeznek vizsgára a marosvásárhelyi fiu- és leánygimnázium, református kollégium, udvarhelyi Szent József, udvarhelyi római katolikus, gyergyószentmiklósi fiu, tordai leány és fiu, székykeresztúri unitárius gimnáziumok növendékei. A vizsgáztató bizottság elnöke Grim Petre kolozsvári egyetemi tanár.

A balázsfalvi vizsgáztató bizottság a Szent László gimnáziumban működik. Itt jelentkeznek vizsgára a balázsfalvi leány és fiu, a nagyenyedi református leány és fiu, a gyulafehérvári leány- és fiu-liceum, római katolikus gimnázium, az erzsébetvárosi és megyesi gimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Popovici C. bucaresti egyetemi tanár.

A nagy-szebeni vizsgáztató bizottság a Gh. Lazár-gimnáziumban működik s itt jelentkeznek vizsgára a nagy-szebeni fiu- és leánygimnázium, az evangélikus fiu- és leánygimnázium, a fogarasi, segesvári gimnáziumok növendékei. A bizottság elnöke Lupas Ion kolozsvári egyetemi tanár.

A brassói középiskolák növendékei Bucarestben a 19. számú érettségi bizottság előtt állanak vizsgára. A bizottság a Saguna-liceumban működik és elnöke Lapedatu Alexandru kolozsvári egyetemi tanár.

Bánsági orvosok emlékirata a királyi helytartósághoz

Az orvosok hat pontból álló memoranduma

Temesvár. Saját tud. A temestoron-tálmegyei orvosok, akiknek külföldön szerzett okleveleit annakidején nosztrifikálták, arra való tekintettel, hogyha valamilyen oknál fogva az okleveleket felülvizsgáló bizottság vizsgára utalja őket, három hónapon belül kötelesek ebből a célból jelentkezni; most emlékiratot adtak át Marta Alexandru dr királyi helytartónak. Az emlékiratot az érdekelt orvosok megbízásából Roster János dr, Urbanetz László dr és Mezey Kálmán dr adták át.

Az orvosok hat pontban foglalták össze kívánásaikat. Kívánják, hogy valamely orvost vizsgára rendelnek, ezért ne függeszék fel az orvosi gyakorlattól. Ha három tárgyból kell valakinek vizsgáznia, három havi előkészületet

engedélyezzenek. Akinek több tárgyból kell vizsgáznia, annak két évet engedélyezzenek a készülésre. Miután gyakorló orvosokról van szó, csak a klinikai anyagból történhessék a vizsgáztatás. Kerik végül, hogy a vizsga az egyetemi szabályzat értelmében megismételhető legyen s azt a lakhelyükre illetékes egyetemen tehessek le. A megyében mintegy kétszáz orvostól van szó, akik ebben az ügyben érdekelt felek lehetnek s akiket ma, amikor többször esik szó a mentől több orvos szükségességéről — ma, az egészségügyi offenzíva idején vizsgára rendelnének.

A királyi helytartó megígérte, hogy az ügyet alapos tanulmány tárgyává teszi és a törvényesség alapján intézi el.

Egy nap alatt négyszázhusz gram csempészaranyat foglaltak le a nagybányai hatóságok

Külföldre szállították a „fekete” aranyat

Nagybánya. Saját tud. Az elmúlt nap folyamán izgalmas jelenetek játszódtak le a bányavárosban. A hatóságoknak hosszas megfigyelés után egy jól megszervezett aranycsempész társaságról sikerült lerántani a leplet.

A csendőrszárnyparancsnokságot bizalmasan értesítették, hogy egyes nagybányai kereskedők összejátszanak a környékbeli aranybányák bérletével, akik termelvényeiket nem a Nemzeti Banknál, hanem a kereskedőknél váltják be. Az aranyüzerek ugyanis 10—15 lelet többet fizetnek az aranyért, amelyet aztán külföldre — főleg Csehszlovákiába — csempésznek és ott százszázalékos haszonnal eladják. A hatóság kiszállt Nagybányára, majd Mészmggyoróra, ahol megtudták, hogy Schmiedt Ferenc bányabérlet, akit az állam kijátszásával gyanúsítottak, Nagybányára ment. A nyomozók visszatértek Nagybányára, ahol Schmiedtet előállították.

A bányabérlet ruhából 2000 gramm szin-arany került elő.

Kihallgatása során tagadta, hogy aranycsempészekkel áll összeköttetésben. Azt állította, hogy a több mint huszezer lei értékű aranyat most akarta beváltani a Nemzeti Banknál. A kísérő könyvet azonban, amely nélkül nyers aranyat egyetlen termelőnek sem szabad szállítani, Schmiedt nem tudta felmutatni. Mivel a hatóságok úgy értesültek, hogy Schmiedt egy Juhász János nevű bérlettel járt a városban, Juhászt is előállították. Ennél 202 gramm szin-aranyat találtak. Juhász azonban tisztázta magát, mérszabdlábra helyezték.

A rendőrök és a csendőrök Schmiedttel kiutaztak Mészmggyorára, ahol a bányabérlet lakásában házkutatást tartottak. Találtak egy kazettát, amelyben 18 gramm arany volt elrejtve. Ezenkívül vegyszerek és az arany kiválasztásához szükséges eszközök kerültek a nyomozók kezére. — Schmiedt bevallotta, hogy hónapok óta összeköttetésben áll Rosenfeld Jakab nagybányai, Veresvizen lakó kereskedővel, aki az arany grammjára 110 leit fizetett. Rosenfeldet még nem találták meg. Schmiedtet bekieérték az ügyészség fogházába.

Agyonlőttek egy csempészt a határőrök

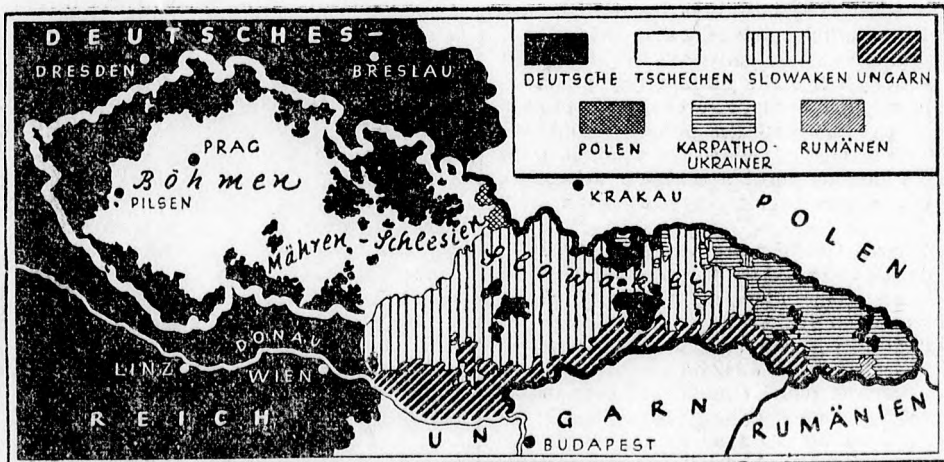
Szatmár. Saját tud. Halálosvégű csempészdrama játszódott le a román—cseh határ mentén. Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka a nagytornai határőrség egyik osztaga egy embert látott Csehszlovákia felől román terület felé közeledni.

Az ember egy zsákot cipelt a hátán. A katonák megállásra szólították fel, azonban az ismeretlen, hátán a súlyos zsákkal futásnak eredt és a határt átlépve, Turc község irányába akart menekülni. A katonák háromszor kiáltottak, majd figyelmeztető lövéseket adtak le. Mivel azonban a csempész még akkor sem állt meg, célbavették. A golyó talált és a menekülő holtan összeesett. Személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Zsebéből román cigaretta és negyven lelet került elő. A két huszast bizonylat előlegként kapta megbízóitól. A zsákban finom csehszlovákiai textiláru találtak. A nyomozás tovább folyik.

Sürgősen cukrot vásárol a közönség

Bucurestiből jelentik: A Semnalul mai számában a következőket írja:

A lakosság rohamos cukorvásárlásba kezdett. Minthogy a kérések nagy aránytalanságban állnak a személynél szükséglettel szemben, természetes, hogy az üzletek és raktárak nem tudják pillanatnyilag kielégíteni. Komoly forrásból származó értesülés szerint a gyárak jelentős cukormennyiség fölött rendelkeznek. Időre van szükség ahhoz, hogy leszállítsák és elosszák az eladási központok között. Van cukor és főleg még több lesz, hiszen közeledik az új cukornád-termés feldolgozásának időszaka.



Csehszlovákia térképe,

a nemzetiségek elhelyezkedését az egyes árnyékolások jelzik. A fekete foltos helyeken a szudétanémetek, a tiszta fehér részen a csehek, a függőleges vonalzásun a szlovákok (tótok), a vízszintes vonalzásun keleti részen az ukránok (ruthének), a vastag, jobbfelé dülő vonalás déli részeken magyarok, a kockázott területen lengyelek s a vékony, jobbfelé dülő részen románok ének tulsúlyban

Részletes tájékoztató a gáztámadás elleni védekezésekről

Szeptember huszonekedikén nagyszabású légvédelmi gyakorlatok lesznek

Kolozsvár. Saját tud. A légügyi és tengerészügyi minisztérium mellett működő légvédelmi parancsnokság összeállította a légi és gáztámadások elleni védekezés általános szabályait s azt kellő utasításokkal megküldötte az ország összes városainak és községeinek. A nagyszabású gyakorlatok alatt ismertjük:

Védelmi intézkedések

Az ország minden polgárának kötelessége, hogy érdeklődést tanúsítson a légi veszélyekkel szemben és megismerje azokat az intézkedéseket, amelyeket gáztámadás esetén fogantatásnak az illetékes hatóságok. Ez a veszély annál kisebb, minél jobban ismerik és betartják az ország polgárai az alábbi intézkedéseket:

1. A légvédelmi intézkedések egy esetleges háború kitérője esetén azonnal életbe lépnek. Azonnal meg kell tenni az intézkedéseket, hogy a házból semmi fény ne szivároghasson ki a légítámadás kezdetét jelző szirénák felhangzása után. Mindenki szerezzen be gázálcot a hatóságok által megállapított egységes minta szerint és tartsák azokat mindenkor készenlétben. Tanulják meg a gázálcok használatát és azokkal otthon gyakorlatot tartsanak, mert a legjobb gázálc is céltalan, ha rosszul használják. A gázálcokat száraz helyen kell tartani és az esetleges ellenőrző szemléken be kell mutatni. Tanulják meg az oxigéntartály kezelését, ismerjék a lakásukhoz legközelebb eső menedékhelyeket. Álljon rendelkezésükre két-két pokróc, amellyel légítámadások esetén a menedékhelyek, pincék ablakait befedik. Mindenki tartsa készenlétben azokat az anyagokat, amelyekkel szükség esetén be lehet tömni a pincék réseit és faanyagot, amellyel a pince boltozatát ki lehet támasztani. Minden pincében és menedékhelyen józárs edényben egészséges ivóvizet kell tartani és azt hetenként fel kell frissíteni. Padlásokról eltávolítandók a tűzveszélyes anyagok, a padlászintjét legalább két centiméternyi magas homokréteggel kell behorítani, ezenkívül ládáiban homokot kell felhalmozni, hogy gyújtóbomba robbanása esetén támadt tüzet a homokkal el lehet oltani. Tanácsos a padlásokon több lapátot is tartani.

2. Ezeket az intézkedéseket azonnal meg kell tenni, mielőtt a veszélyt jelző szirénák vagy hangok megszólalnak. A lakásokban azonnal el kell oltani az összes lámpákat, le kell eresztetni az ablakredőnyöket és függönyöket, ki kell kapcsolni a gáz- és villanyvezetékeket, fel kell tenni a gázálcokat és a menedékhelyre sietni. A menedékhely bejáratát két vizes pokróccal be kell fedni, úgyszintén a pince, vagy menedékhely repedéseit, ablakait, vizes rongyokkal kell eltorlaszolni. Ha lehetséges a menedékhelyek boltozatát faoszlopokkal ki kell támasztani s ablakaiba homokzsákokat kell rakni. A menedékhelyen csendben kell tartózkodni, nem szabad dohányozni és táplálkozni is csak akkor szabad, ha arra feltétlen szükség van. A szemét gáztámadás esetén senki se dörszögesse és a menedékhelyről is csak akkor távozzon, amikor felhangzik a támadás végét jelző szirénabugás. A család leghidegvérűbb tagja pedig vigyázzon a padlásokon, hogy tűz ne keletkezzék s ha gyújtóbombák estek volna le, igyekezzék a keletkezett tüzet minden eszközzel minél hamarabb eloltani.

Azok az egyének, akiket a légítámadás lakásuktól távol ér, siessenek a kirendelt karhatalmi közegek által mutatott közös menedékhelyekre anélkül, hogy közben riadalmat s ezzel pánikot keltenének. Az egyes menedékhelyekre szorultak kötelesek magukat a menedékhelyparancsnok rendelkezéseinek alávetni s azokat szigorúan saját és az összesség érdekében betartani.

Ha a légítámadás nyílt utcán éri az embereket, meneküljenek misszív hidak, vagy épületfalak alá, gyorsan feküdjenek a földre s ha közben bombák robbanását is hallják, azért maradjanak nyugodtan, ne kiabáljanak, mert ezzel csak pánikot és esetleg tömegszerencsétlenséget okoznak. Vegyék fel a gázálcukat és amennyiben lehetséges, a szél ellen haladjanak, de ne szaladjanak, ha pedig véletlenül nem lenne álcuk, nedves kendővel borítsák be arcukat s a lehetőleg távolra visszaforduljanak, azalatt pedig igyekezzenek bomba- és gázbiztos fedezékbe menekülni. Ne érintsenek meg olyan tárgyat, amelyet a gáz átitatott. Mindenki alkalmazkodjon az oxigéntartályokon feltüntetett utasításokhoz:

a) Yperites gáztámadás után a gázálcokat le kell mosni szappannal és vízzel, majd, miután jól megszáradtak, klormésszel kell vastagon bevenni. Az yperit, vagyis mustárgáz egyébként zöldes-barna cseppekben jelentkezik s jellegzetesége a mustárszag. A gáztól átitatott ruhákat azonnal ki kell főzni forró vízben. A szemét pedig mindenki mossa meg gyöngye hipermanganat, vagy borsav oldattal. Ezután pedig egy kanálnyi szódabikarbónát oldjon fel egy pohár langyos vízben s azt igya meg.

Ajánlatos azonban, hogy a támadás után hiszen a segélyhelyre orvosi felülvizsgálatra.

b) Foszfén-gáztámadás esetén maradjon nyugodtan fekvő és hívasson orvost, akinek megérkezése a következő óvintézkedéseket tegye: öblítse ki száját és orrát gyöngye hipermanganatos oldattal, majd vegyen be 10 percnyi időközben egy-egy éther pirulát. Ha hányinger nem jelentkezik, akkor ajánlatos egy pohár langyos vizet inni.

Intézkedés a támadás esetén

A támadás végét jelentő rövid időközben megismétlődő szirénabugás vagy harangjelzés felhangzása ellenére senki se hagyja el a lakását, vagy menedékhelyét és ne közlekedjen az utcán, amíg a hatósági közegek erre engedélyt nem adnak. Ne igyon és egyen addig semmit, amíg ételét és ivóvizét orvos nem vizsgálta felül. Ne vegyen fel semilyen olyan ruhadarabot, amit a gáz esetleg átitatott.

Gáztámadás után a menedékhelyeket és lakásokat alaposan ki kell szellőztetni. A hatóságok egyébként mindent megtesznek, hogy gáztámadás esetén a rendelkezésükre álló eszközökkel elhárítsák a közvetlen veszélyt. Az ország lakói azonban igyekezzenek a hatóságok igénybevétele nélkül is családjaiknak vagy az arra rászorulóknak segítyt nyújtani. A gáztámadás veszélye elől ajánlatos elmenekülni a nagyobb városokból és a szomszédos falvakban, vagy a várost környező szőlőkben, gazdaságokban telepedni le a veszély elmúltáig.

Azok, akiknek nincs katonai beosztásuk, vagy akik nem tagjai a városi közbiztonsági szervezetnek, a hatóságok intő felhívására a lehetőség szerint hagyják el a város területét.

Légvédelmi gyakorlatok szept. 22-én

A fentebb ismertetett közlemény kibocsásával egyidejűleg a polgármesteri hivatal mellett működő légvédelmi bizottság közleményt adott ki, amelyben a lakosság tudomására hozza, hogy szeptember 22-én déli 12 órakor és esti 11 órakor 10-10 percig tartó gáztámadás gyakorlatot tartanak Kolozsváron. A felhívásban a légvédelmi bizottság a fentebb ismertetett előírásokat szigorúan tartsa be, annak is inkább, mert a hatósági rendeletek ellen vétőket igen szigorú büntetésben részesítik.

A kék Adria mentén

Írta: AUBERMANN PÉTER

I.
A Dalmát tengerpart első állomása Susák, amely tulajdonképpen Fiume külvárosa. Amióta azonban Jugoszláviához került, azóta önálló kikötővé lett. Egy híd választja el a két várost s egyszersmind a két országot is.

Roggelenként mindkét parton az emberek libasorban állnak és várják a kapunyitást. Az asszonyok kosarakat cipelnek és kezükben cédulet szorongatnak. A vámvizsgálatot csak úgy kutyafuttában ejtik meg. Könyvű itt az embereknek. Naponta járhatják meg a külföldet, és pedig gyalog, mintha csak egyik házból ellátogatnának a másikba. Amikor megtudtam, hogy semmi akadályt annak, hogy az ember átsétáljon a szomszéd országba, én is beálltam a libasorba.

A túlsó oldalon elegáns olasz határőrök peceztelik le irataimat. Az utcán kéruhás tisztek cirkálnak, a forgalmi rendőr meg talpig fehérben mutat hol „sinistra”, hol „destra” irányba. A hivatalnokok és tisztek barna arcáról sok mindent lehet leolvasni. Ugyan mit? Lehet, hogy szubjektív és túlzott megállapításként hat, ha egy megfigyelő ezeket olvasná le: Idegen, tudd meg, hogy a dicső rómaiak ivadékaival találkozol itt. A világtörténelem számtalan sok lapjára vastagbetűsen írtuk be nevünket. Letepertük és két vállra fektettük a világot. Valaha légióink lebhatalatlan erejétől remegte Kelet és Nyugat. De nemcsak Caesarjaink és Augustusaink voltak. Azok a felejthetetlen idők, amikor fényes üstökösök cikáztak végig a történelem égboltján, nem tűntek le. Vannak most is elszánt éharcosaink,

kemény tölgyeink, kidönthetetlen oszlopaink; olyan vezérünk, akiben korszakok lelke lüktet, aki látnoki hivatottsággal, biztos kézzel és felülmúlhatatlan bravúrral kényszerít térdre ellenfeleket és intéz milliós sorsokat. Nálunk már akkor faragtak pompás márványszobrokat, amikor másutt még csak otromba agyag figurákat gyúrtak. Könyveket, tudós traktátumokat írtunk, amikor a többi nációk aligha tudták, hogy mi fán terem a betűvetés. Mi finom esettel kiáryalt, kaleidoszkópikus színeket adagoltunk a vászonra, mialatt a barbárok bütykös mancsaikkal durva husángokat forgattak. És a zenénk? Oh, a mi éterien kristálytisztává finomult muzsikánkhoz képest minden más csak diszsonánsan vergődő hangtorzítás. Igen, mi vagyunk a művelt Európa pionérai. A latin géniusz úgy magaslik ki, mint a zseni a hordaemberek közül, mint a tett acélembere a tehetetlen puhányok mellett. A latin szellem messze felülmúlja a többi, mint a művész a kontárt, mint a sebész a mészáros, mint a hős a kardnyelőt, vagy a sas a dögkeselyűt.

E fellengzős tiráda, amelyben van igazság és szónoki dagályosság is, talán valószínűvé válik, ha egy temperamentosus olasz képzelünk el, a mint a színpadon deklamál.

Amint átmegegyek a piacon, a fülembé muzsikál a világ legbájosabb és legdallamosabb nyelve. Micsoda pergő és zengő ritmus, mekkora pazar változatosság a hangsúlyban és szótagokban! Mindegy, hogy kit hallgat az ember. Perlekedő kofát vagy mállhat cipelő facchinót. Nem lehet elvitatni ennek a pattogó, fülbemászó nyelvnek regisztergazdagságát. Megértem az olaszok büszkeségét, jóllehet az olasz élet nem egy törött ablakán keresztül könnyen fel lehet látni a helle-műk csúnya repedéseit.

Felkeresem a Via Voltában Signor Vio-t, aki Fiumében tiszteletbeli román konzul. Megismerkedem ezenkívül magyarokkal és horvátokkal is. Ez utóbbiak panaszkodnak az olasz elnyomás ellen. Egyesületeiket feloszlatták, horvát lapok kiadását betiltották, nyelvetek úgyszólván még csak a templomokban tűrik meg.

Crikvenica, Rab és a Quarnero első szigetei

Másnap felszállok a Karadjordje nevű hajóra. Elhagyjuk Susák kikötőjét, amelynek szép villái mint szőlőfűrtök csüngnek a lejtős hegyoldalon. Enyhe, kellemes szellő fúrozza a habokat. A szigeteknek szakadatlan láncolata következik. A parti hegyek kétségbeesetten kopárak. Valamikor megdöglő, barbár kezek letarolták az erdőket, ezt a hibát jóvátenni már nem lehet. Az egykori dús, sűrű erdőségeknek nyoma veszett. Szél és eső versenyre keltek, hogy elvégezzék a többi. A vad természeti erők lesöpörték, kíméletlenül lemosták a hegyek fejbübjáról és tarkójáról a vegetációt s végül a porhanyós humusz is.

Első állomásunk Crikvenica. Kis város, kellemes üdülőhely, strandja messziről nézve valószínűleg feketélik az emberfejeketől.

Következő gyönyörű szigete az Adriának Rab. A buja, szubtrópusi növényzet és az állandó szellő ügylátszik még a tikkasztó hőség idején is kellemessé teszik az itt tartózkodást. A kikötő hemzseg az emberektől. Fityfity, ducky gyerekek, kíváncsi naplopók, de különösen keresni vágyók lépik el a rakpartot. A hajóról leszálló utas át akar törni a siserahad falankszán, de jobbról is, balról is ott terem egy önkéntes hordár, aki hotelek címeit és kecsgetető árakat duruzsol az ember fülébe. Az ember nem tudja sokszor, hogy mit tegyen: heragudjon rájuk vagy szánja meg

A Katolikus Nőszövetség kerületi közgyűlése a Bánságban

Temesvár. Saját tud. A Katolikus Nőszövetség bánsági kerülete most teszi meg előkészítő ülését a jövő hónap első felében tartandó közgyűlésére. A kerületi gyűlés megrendezésében a nőszövetséget az az elgondolás vezette, hogy a Bánságban folyamatban lévő munkát mind mélyebbé és értékesebbé tegye s ezt a különleges helyi tervek latolgatásával, az itt felmerülő gondolatok és tapasztalatok megbeszélésével gazdagítsa.

Ezzel egyúttal a nőszövetség általában új ötletek és tevékenység birtokába juthat, viszont a központ által leszárt tapasztalatok a kerülethez tartozó egyesületek javára is lehetnek és így az egymás megsegítése s ezáltal a munka megkönnyítése érhető el. A Katolikus Nőszövetség bánsági kerületi közgyűlését értesülésünk szerint október 9-én tartják meg a Szociális Testvérek temesvári otthonában.

A központ kiküldöttjeként **Csatáry Adél** szociális testvér vesz részt a közgyűlésen. A kerületi gyűlést egész napra tervezik. Délelőtti tanácskozásokat tartanak, délután pedig a tulajdonképpeni közgyűlést bonyolítják le.

Életbevágóan fontos orvosi könyvek asszonyok és anyák részére!

A nő a változás korában

Egy tapasztalt nőorvos megfigyelései és gyakorlati tanácsai. (25 ábrával.) Irtta: dr. Földes Lajos. Ára: 95 lel

A fiatal anya

Egy gazdagon illusztrált könyv tartalmazza mindazt, amit a fiatal anyáknak szülés előtt és után, valamint a csecsemő ápolásáról tudniuk kell. Irtta: dr. Földes Lajos. Ára: 95 lel

A női betegségekről

Megelőzés — Védekezés — Gyógyítás.

E munka az összes előforduló női megbetegedésekkel foglalkozik. Egészséges és beteg nőknek egyaránt fontos! Irtta: dr. Földes L. Ára: 125 lel

őket. Talán ez az egyedüli kereseti forrásuk, amiért képesek a legdurvább megaláztatások elviselésére.

Kozmopolita-társaság és turista élet a hajón

Hajónkon tarka-barka nemzetközi társaság parádézik. Itt ül a közelemben egy tehetős albán. A ruhájáról kell erre következtetnem. Fején skarlátvörös fez, lábán vadonatúj gyári cipő. Himzett, fekete mellényt és lelógó, bugyos nadrágot visel. Beszélgetésbe elegyedtem egy barátságos kerekarcú úrral. Fekete ruhát és nyakkendőt visel, ami kissé feltűnik a lengén öltözött turisták között. Müncheni pap volt. Kedélyesen csevegett, de mikor Németországra tereltem a szót, körülnézett és az imént még felolvadottságtól sugárzó arckifejezését hirtelen valami sötét gyanakvás borította árnyba. Félbeszakította a beszélgetést, ide-oda pislantott, majd óvatosságra intett.

A hajó korlátja felé közeledek, mikor magyar szó üti meg a fülemet. Egy egyszerűen öltözött falusi néni beszélgetett a férjével. Fülelek, anélkül, hogy észrevennék. A hátsártos kinézésű asszony kritizálja a nők öltözködését, elítélően rázza a fejét, amikor megpillantja az egyik cigarettázó damát. Közben felsóhajt: „Be jó annak, akinek nem kell dolgozni. A hajó végén két kukoricaszőke, rövidnadrágú „Wandervogel” bámulja a hajócsavartól felhasított, sistingó hullámszalagot. Mögötte egy nyakigláb honfitársuk szorgoskodik. Két szemüveget hord. Az egyiket azért, mert rövidlátó, a másikat, a színezet, a nap ellen. A haja félkopaszra van nyírva, csak a feje búbján díszleg egy puritán kis frizura. Öltözködésének többi darabjai: színes ing, kopott csatakos bőrnadrág, divatjamúlt nagy félcipő. Bármilyen ósdí-

Négy kategóriába akarják osztani az építkezési vállalkozókat

Az építő- és kőműves-mesterek sérelmesnek tartják a tervet

Temesvár. Saját tud. Az ipari munkaadók szindikátusának építőipari szakcsoportja teljes ülést tartott, amelyen számos szakmai kérdést tárgyaltak meg. Többek között azt kívánták az építőiparosok, hogy szakmájukat különleges iparnak minősítsék és abban álljanak el a nyolc órai munkaidő bevezetésétől, miután csakis idény-munkát végezhetnek. Ha folyik is áprilistól októberig a munka, legtöbbször nem érik el a heti negyvennyolc órai munkát, mivel esős napokon nem lehet dolgozni. A mesterek a munkások érdekében tartják, hogy szakmájukban megmaradjon a tíz órai munkaidő, de ennek megváltoztatása esetén nemcsak az építkezések drágulhatnak meg, hanem az élet is.

A taggyűlés egyebekben egy, az építőszakmát nagyban veszélyeztető előleges törvénytervezettel foglalkozott, amely az építkezési vállalkozást új alapon, új szempontok szerint kívánja megváltoztatni. A tervezet bucurestii építészekről származik, akik nagyjából a csernovici építészeti iskola volt növendékei s ezeket, valamint a mérnököket előtérbe helyezik. A temesvári építészeti szakcsoport kiküldöttjei Bucurestiben jártak s megszerezték az illető tervezet szövegét. Megállapításuk szerint tulajdonképpen két előleges törvénytervezet készült. Egyiket a bucurestii építészek, a másikat a mérnöki testület állította össze.

A mérnökök tervezete szerint csak mérnök-vállalkozók volnának a jövőben képesített építésszek. Az építő- és kőművesmesterek — ahogy a szakcsoport gyűlésen megállapították — már csak az előbbiek albelői, alvállalkozói lehetnének. A bucurestii építőiparosok tervezete viszont négy osztályba sorozná az építkezési vállalkozókat. Az első osztályba az úgynevezett vállalkozó-jelöltek tartoznának: építészeti vagy felsőipari iskolák végzett növendékei, akik elismert vállalkozónál töltött öt évi gyakorlatra hivatkozhatnak, különleges szakmájukban vizsgát tesznek és négyszázezer leig terjedő munkákat vállalhatnak. A másik három csoportba a tényleges építkezési vállalkozók tartoznának: 3-ik, 2-ik és 1. osztályú vállalkozók megkülönböztetésével. Harmadosztályú vállalkozók közmunkák vezetői és vezető okleveles építészek lehetnek, azonkívül olyan vállalkozó-jelöltek, akik a saját kategó-

riájukban már öt évet dolgoztak és másfél millió értékű munkákat végeztek. Az ebbe a csoportba tartozó vállalkozók nyolcszázezer leig vállalhatnak munkát, saját külön szakmájukban pedig, berendezési munkát (vízvezeték stb.) másfél millióig.

A másodosztályú tényleges vállalkozók csoportjába sorolja az előleges tervezet az okleveles mérnököket és építészeket, azután a műszaki vezetők iskolájának végzett növendékeit, ha az utóbbiak öt évi gyakorlatot mutathatnak fel, végül az előbbi kategória volt vállalkozói, ha a saját csoportjukban öt, illetve nyolc évig működtek és összesen hat millió munkákat végeztek (amelyek közül legalább egynek hatszázezer le volt az értéke). Az ebbe a csoportba tartozó vállalkozók öt millió értékig vállalhatnak munkát. Végül az elsőosztályú építési vállalkozók csoportjába az előző kategória tagjai kerülhetnek, ha nyolc évi gyakorlatuk van. Ezek korlátlan értékben vállalhatnak munkát.

A temesvári építőiparosok szakcsoportja megállapította, hogy a tervezet teljesen figyelmen kívül hagyta a helyzetet, amely a szakmában a Bánságban tapasztalható. Ezt a helyzetet most hiteles adatok összeállításával kívánják megvilágítani s ezen az alapon megfelelő és érelyes mozgalmat indítani a szerzett jogok megvédésére.

A Bánságban, mondották a gyűlésen, műszakilag képzett vállalkozók vannak, akikre, valamint az általuk vállalható munkák meghatározására törvényes intézkedések és rendeletek állanak fenn. Ezeket nem lehet márcól-holnapra figyelmen kívül hagyni. Nézetük szerint, miután a bucurestii vállalkozók és a mérnökök tervezete között amúgyis nagy ellentétek vannak, a vállalkozás új módzatairól amúgyis a minisztérium fog, végtére, egy harmadik tervezettel dönteni. Addig is ügylátják, az a szerepük, hogy megfelelő akcióval bebizonyítsák jogukat. Az adatok alapján készülő helyzetképet közölni fogják más városok építőiparosaival is, hogy azok hasonló akciót indíthassanak.

Nagyszabású építkezésekkel modern fürdővé fejlesztik a tordai Bányafürdőt

Erdély legnagyobb fenyves-strandja és sósgőzfürdője épül Tordán

Torda. Saját tud. Immár a megvalósítás stadiumába jutott Torda város vezetőségének az a nagyszabású terve, mely a város tulajdonát képező sós Bányafürdőnek további nagyarányú kifejlesztését öleli fel s melynek célja teljesen modern gyógyfürdővé átvarázsolni e nagyon élénk forgalmú és kitűnő gyógytényezőkkel rendelkező fürdőt.

Ebben az évben épült fel az új, 40 szobás, teljesen modern berendezésű fürdőszálló s kiépült a teljes vízvezetéki és csatornahálózat is. Az idei őszön és tavasszal végzik el és az új idényig be is fejezik a hideg fürdő strandjának a jelenleginek ötszörösére való nagyítását, pavilonokkal és új, modern kabin-sorokkal való ellátását, úgyhogy a tordai lesz Erdély legnagyobb napos, fenyő-sós levegőjű strand-fürdője.

A kifejlesztés koronája a sós gőzfürdő felépítése és modern berendezése lesz, mely a jövő évben jut tétő alá. Így a tordai sós fürdő egy csapásra Erdély egyik legnépszerűbb és leglátogatottabb fürdőjévé emelkedik.

Püspöktúrdóba érvényes kedvezményes kád- és tükröfürdőjegyek kiadó-hivatalunkbankaphatók.

(Folyt. köv.)

HIREK

MAGYAR LAPOK

Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELOFIZETESI ÁRAK: Hétoldalas: Egész évre 800, fél évre 400

negyedévre 200, egy hónapra 70 lej.

Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P

Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-37.

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**

Kéziratokat nem örvülünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Kissé felhősebb, de a szél, száraz idő tovább tart. Az éjjeli lehülés gyengül.

A SZATMÁRI RENDŐRKVESZTORT BIZTÁK MEG A GYULAFEHÉRVÁRI HELY-TARTÓSÁG RENDŐRI OSZTÁLYÁNAK MEGSZERVEZÉSÉVEL. Szatmár. Saját tud. A királyi helytartóságok mellett rendőrfelügye-lőségeket szerveznek. A gyulafehérvári királyi helytartóság rendőri osztályának megszervezé-sével a belügyminiszter Pausan Gábor szat-mári rendőrkvesztort bízta meg, aki az ügy-osztály vezetését is el fogja látni. Pausan Gá-bor közel egy évtizedig vezette a szatmári rendőrkveszturát s a megyében mindenütt igaz-ságszerető embernek ismerik. Értésüléseink szerint a szatmári rendőrkveszturát feloszlat-ják, mivel Szatmár elvesztette törvényhatósági jellegét.

Lelkinap. Szeretettel értesítjük katolikus Nőtestvéreinket, hogy a lelkinapot minden hó-napban, ez alkalommal szeptember hó 22-én, csütörtökön a Szociális Testvérek nagyváradi székházában (Str. Crisjan 2. sz.) újból megtartjuk. A lelkinap reggel fél 9 órakor kezdődik és este 6 órakor végződik. Egész napon bentlakás kötelező. Teljes ellátás napi 30 lej. A lelkinap egynapos lelkimagány, a léleknek Krisztusban való ujja-éledését jelenti, — lelkünknek csodálatos erőt, bátorító békességet, lankadatlan kitartást ad az élet küzdelmeinek elviselésére. Külön felhívjuk a ródna: zarándokok figyelmét a lelkinap fontossá-gára, hogy lelkiileg elkészülve, bensőségesen vé-gézzék zarándokutjukat. Testvéri szeretettel a Vezetőség.

ORSZÁGOS BÜNYÜGYI STATISZTIKAI HIVATALT ÁLLIT FEL A KORMÁNY. Bu-caresti. Saját tud. Hogy az új büntetőtörvény-könyv hatását jobban figyelemmel lehessen kísélni, Victor Iamandi igazságügyminiszter rendeletet írt alá, amely Bünyügyi Statisztikai Hivatal intézményét létesíti és amelyben az orszá-g valamennyi bírósága állandóan nyilvántar-tja a büntetteket és vétségeket.

Felmentette a törvényszék a gyergyótölgyesi főbírói bizottság tagjait az erdővételár elszámolá-sának vádjától. Csíkszereda. Saját tud. A gyergyótölgyesi közéleti bizottság tagjai ellen feljelentést tettek az ügyészségen, hogy a létea-bacau papírgyárnak eladott erdő 540 ezer lejes vételárából mintegy százötvenezer lejt elszámoltak. Az ügyészség vádiratot is adott ki Botea Nicolae elnök, Tiberiu Marin jegyző, Ră-caru Ioan, Weintraub Bercu, Csiby Imre, Barsan Nicolae, András Ferenc, Olaru Dumitru, Branea Teodor tagok ellen. A most megtartott tárgyalá-son a vád nem nyert beigazolást, amire a tör-vényszék felmentő ítéletet hozott, osupán Marin Tiberiu jegyzőt ítélte el okmányhamisításért három hónapi elzárásra és kétezer lej pénzbüntetés-re, ezt az ítéletet azonban felfüggesztette.

Rehabilitálták a felfüggesztett váradai pénz-ügyi főtisztviselőket. Nagyvárad. Saját tud. An-nak idején a miniszterium felfüggesztett állásá-ból három nagyváradi pénzügyi tisztviselőt és egy adótitest. A felfüggesztett tisztviselők kéré-sére vizsgálatot rendeltek el és ez a vizsgálat megállapította, hogy a felfüggesztésre nem volt ok. Ezek után a tisztviselőket rehabilitálták. A pénzügyminiszterium közölte a nagyváradi pénz-ügyigazgatósággal, hogy Cristea Adrian főellen-őrt, Cartis Livius ellenőrt, Jadantanu Nicolae ügyosztályfőnököt, valamint Morar Nicolae ado-tiestet visszahelyezte állásukba. A tisztviselők új beosztásáról a pénzügyminiszterium intézkedik.

Zürichi zárlat. Párizs 11.93 háromnegyed, London 21.28 háromnegyed, Newyork 441.25, Brüsszel 74.52 fél, Milánó 23.35, Amszterdam 238.60, Berlin 176.40, Prága 15.20, Varsó 83.10, Belgrád 10, Bucuresti 325.

SZENT GELLERTET ÜNNEPLI A TE-MESVÁRI EGYHAZMEGYE. Temesvár. Saját tud. Szombaton üli meg az egyház Szent Gel-lertrnek, az ősi Csanádegyházmegye első püs-pökének és vértanújának napját. Szent Gellért a jelenlegi temesvári egyházmegyének is véd-szentje. Az ünnep alkalmával a temesvári szé-kesegyházban délelőtt tíz órakor ünnepélyes nagymise lesz, amelyet Kayser Lajos pápai prelátus, nagyprépost mond. Az ezzel kapcsola-tos ünnepi szentbeszédet Krüder János má-scai esperesplébános mondja, magyar és német nyelven.

Két tő eltűnt a föld színéről. Santiagoból jelentik: A chilei földtani intézet négy tagja többheti utazgatás után megállapította, hogy a Senoret-tó és egyik kisebb tórsa egyszerűen eltűnt a föld felszínéről. A délchilei Andesek-ben van a hetven négyzetkilométer terjedelmű Senoret-tó. Negyven méter átlagos mélysége mellett a környékbeli lakosság legdúsabb halá-szóterületének számított. Eltűnése többmillió köbméter víztől fosztja meg a környék telepe-seit. A tó helyén most mély völgy van, tele el-száradt füvekkel és az elszáradt halak milliói-val. De négy hónapon belül eltűnt a Senoret egyik tórsa is, a Chuc, amely ugyan jóval ki-sebb, de lefolyása is van és a patak is eltűnt a tóval együtt. Hogy a tömördek víz hová lett, nem tudni, de hogy mintegy kétezer főnyi tele-pes kénytelen a vándorbotot sürgősen kézbe-venni és elköltözni, az nyilvánvaló, mert a Se-noret környéke a világ egyik legkietlenebb, leg-forróbb szöglete.

HUSZÉZER TONNA CEMENTET VÁM-MENTESEN HOZ BE A CFR Kolozsvár. Sa-ját tudósítónktól. Már régebben tárgyalt az ál-lam a belföldi cementkárrel a cement árá-nak mérséklése ügyében. Ezen tárgyalások fo-lyamán az állam nagyobb mennyiségű cement vámmentesen való behozatalát hejvezte kilá-tásba, ha a kartell nem változtatja meg árpoli-tikáját. Most a CFR 20.000 tonna cement vám-mentesen behozatalára kapott engedélyt, olyfor-mán, hogy a CFR-nek behozatali engedély sem szükséges a cement importálására.

Modern átalakítások a csíkszeredai közkör-házban. Saját tud. A helybeli közkörház emeletes, komor épületében nagy átalakítások folynak. Ugy a földszinten, mint az emeleten felszedték a korhadt padlót és azt cementmozaikkal, a kórter-mekben pedig parkettel cserélik ki. Új sterilizáló készülék is érkezett. A nagyszabású átalakítási munkálatok költségeibe a közegészségügyi mi-niszterium már ötszázezer lejt ki is utalt. Amint értesülünk, új röntgen-gép és más korszerű orvo-si felszerelés beszerzése is tervbe van véve.



A szilésiai Glatz városkát a tavasszal is elöntötte az árvíz

Most újabb árvíz pusztított a városban és környékén. Képünk egy öreg földművesasszonyról ké-szült, amint háza romjai közül menti, amit lehet

Trikál József:

Az ujszellemisség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismeri a művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy nem az életét elvonatkoztatott elméleti problémák foglalkoztatják ezt a világviszonylat-ban is nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a kor-ral, nem marad a tegnappal, hanem mindig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket a ma vet fel. Ez a könyve is a modern kor-aramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja alá s teszi a metafizika analizáló lombkjába. Így bontja fel az áramlatokat a legapróéko-sabb alkotóelemeikre s így teszi lehetővé az olvasó számára hogy minden áramlatot valódi értéke szerint becsülhessen.

Tordán a város területén elromló villany- és telefonvezetékét földalatti kábelvezetékkel alakít-ják át. Torda. Saját tud. Nagyszabású technikai reform kivételén dolgozik Torda város vezetősé-ge. A városi villamosvezeték felső dróthálózatát teljesen leszerelik és a vezetékét földalatti kábe-lekbe fektetik be. A város területén végigvonuló telefonvezeték felső huzalai is hasonló módon el-fognak tűnni, mert a város a telefonszártságot erre kötelezte. Torda utcái teljesen megszabadul-nak a rézimódi, faoszlopokon végighuzódó drótok tömegétől.

A csíki Munkakamara megkezdte a mester-könyvek kiadását. Csíkszereda. Saját tud. A csíki Munkakamara e hó 15-től kezdődőleg megkezdte a mesterkönyvek kiszolgáltatását. Egyelőre csak azoknak az iparosoknak adják ki mester-könyveiket, akik iparigazolványukat, vagy régi munkakönyvüket mesterkönyvre cserélték át. Ké-pesítő könyvek egyelőre — megfelelő mester-könyv-nyomtatvány hiánya miatt — csak a ko-vács, lakatos, bádogos, asztalos, kerekés, ács, női-és férfiszabó, kalapos, cipész, szíjgyártó, szűcs, tímár, kőműves, kőfaragó, szobafestő és mészáros iparágakban bocsátanak ki. Ezek az iparosok is csak akkor kaphatják meg mesterkönyveiket, ha a becsérléskor kapott sárga igazolványukat vizs-gálják. Akik vizsga útján szereztek jogosultsá-got, azoknak a részére a mesterkönyvet későb-ben adják ki. A mesterkönyvekért történő jelent-kező alkalmával hoznia kell minden jogosultnak egy darab huszlejes, egy darab hétélejes okmány és egy darab kétélejes reptőlőbélyeget.

A ROSSZ IDŐJÁRÁS HÁROM MILLIÓ HEKTOLITERREL CSÖKKENTETTE RO-MÁNIA IDEI BORTERMÉSET. Bucuresti. Saját tudósítónktól. A földművelésügyi mi-niszteriumba érkezett jelentések szerint a szá-raság miatt, ami az okirályági és erdélyi bortermő vidékeken volt, az idej terméshez fűzőtt várakozások mintegy hárommillió hektoliter-rel csökkentek. A legújabb becslések szerint nem lesz több 8 millió hektó bornál.

A színházi szezon a Thália színtársulat kezd meg Temesváron. Saját tud. A Ká d á r Imre dr. vezetése alatt álló kiváló kolozsvári magyar színház, a Thália, pénteken, szeptem-ber 23-án kezd meg előadásait Temesváron, ahol az ötvenkéttagú művészi együttes október 8-áig vagy 9-éig játszik. Elsőnek a Hatodik emelet című vígjátékot hozzák színre. Olyan napokon, amikor esetleg román színtársulat vendégszerepel, a színházat ennek kell átenged-ni. A városi vezetőség által végzett beosztás szer-int a Thália után a kolozsvári román opera hatnapos vendégszereplése következik, majd pedig — még megállapítandó időpontban — a német színtársulat idénye. December 25-étől kezdve valószínűleg az aradi Szendrei-féle ma-gyar társulat játszhatik, oly időben, amikor ro-mán társulat nem igényeli a színházat.

Felborult az erdői szekér — maga alá temet-te s agyonnyomta a szekéren ülő fiút. Csíkszereda. Saját tudósítónktól. Mihálydeák Péter 1 éves le-gény, Ferencz József gyergyóújfalvi gazdálkodó szolgája fával megrakott szekérével hazafelé igyekezett az erdőből. A szekéren ült Ferencz Ist-ván 6 éves kisfiú is. A szekér a rossz erdej uton felborult és maga alá temette a kisfiút. A szol-gának még sikerült idejében leugrania. A gyer-meket a fás szekér agyonnyomta.

Anyagi gondjai miatt felakasztotta magát egy szalontai gazda. Nagyszalontáról jelentik: Meg-döbbségtől öngyilkosságot történt tegnap éjjel Szalontán. Kiss Lajos 48 éves gazda, házának pad-lásán felakasztotta magát és mire rátaláltak, már halott volt. Kiss Lajos bucsulevelet hagyott hátra, amelyben megírja, hogy nyomasztó anyagi gondjai elől menekült a halálba. Házat vásárolt, a házon adósság volt, amelynek kamatait az utóbbi időben nem tudta fizetni. Az öngyilkosság nagy részvétet keltett egész Szalontán.

Sulyos büntetés és kártérítés szándékos gyújtogatás miatt. Csikszereida. Saját tud. Elekes Maté 68 éves gyergyóújfalvi lakost azzal vádoitja az ügyészség, hogy 1937 november 16-án szándékosan, boscsuból felgyújtotta özv. Fodor Ferencné csürét, amelyben Both Ferenc odaváló lakosnak gazdasági felszerelése volt. A vád igaznak bizonyult és a törvényszék példás büntetést szabott ki: Elekest egy évi elzárásra, kétévi politikai jogvesztésre és 21.500 lei kártérítés megfizetésére ítélté.

JÁRDA A SIVATAG KELLŐS KÖZEPÉBEN. (Makarra (Queensland).) A nagy homokszivatag keleti szélén, teljesen elhagyott vidéken, Pavenham Károly biológusnak feltűnt, hogy a homok alól néhány helyen téglányalakúra faragott kőlapok kandikálnak elő. Embereivel asatni kezdett és rábukkant egy két és félméteres teljesen kikövezt és behurkolt járdára, amely befelé vezet a sivatagba és nem akar végetérni sehoh. Nincs kizárva, hogy Pavenham egy nagyon régi, történelmelőtti korban élt igen kulturált nép lakóhelyét találta meg, de míg az épületek már régen elporladtak, a homok alatt megmaradtak a kőlapok. Állítólag írásjelek is vannak a kövekben s ezekből talán sikerül megállapítani, kicsodák éltek Ausztráliában sok ezer évvel ezelőtt.

A „Hírnök” szeptemberi száma a szokott értékű, gazdag tartalommal jelent meg. Kiemeljük a következőket: P. Boros Fortunát: Kulturánk bölcseje. — Holló Ernő: Zivatar. — Dr. Kiss István: Szent István és az Eucharisztia. — Remete: Ferenc: Dungsárok. — Földes Zoltán: Természet ölen. — Kajtsa Ferenc: Egy vasárnap Lieuxben. — P. Janossy Béla: Contra Bellum. — Fertsek Ferenc: Összeesküvés. — Holló Ernő: A kertészhez. Toronyból. — Váth János: Krajcáros zsemle. — A spanyol polgárháború két évi mérlege. — Holló Ernő: Magába járjon... — Rosegger Péter: A magvető. — Városi István: Füllentésem. Áhitat egy darab kenér előtt. — Giovanni Papini: Nem-zenei jegyzetek a zenéről. — Az új kolozsvári plébános. — Mael Ferenc: Az ünnepi ebéd. — Dr. Balásy Imre — kanonok. — Le a nyakravalóval! — Dévald László: A piros pántlika ára. — Jørgensen — Dr. Köpf: Zarándokut. — Arvak lettünk. — Irodalom. — Szemle. — Krónika. — Szerkesztői üzenet. — A Hírnök megrendelhető: Kolozsvár, Str. Franciscanilor 1. Előfizetési ára egy évre 160 lei, félévre 80 lei, egyes szám ára 16 lei.

A gázmaszk őse. Párizsból jelentik: Az „Excelsior” című francia újság annak a régi mondásnak az igazolására, hogy „nincs semmi új a nap alatt”, megemlíti, hogy még a gázmaszknak is — pedig ezt igazán „modern” dolognak tartja mindenki — van őse. A középkori járványorvosok hatalmas madárcsőhöz hasonló álortot viseltek, mely borzongatóan félelmes hatást gyakorolt az emberekre. Az akkori orvostudomány azt tanította, hogy a betegség okozói az orron keresztül jutnak a szervezetre, s úgy gondolták, hogy a hosszú álort, melyet különböző szagos gyógynövényekkel béleltek ki, tisztára szűri a levegőt és a kórokozókat a test belsejétől távol tartja. Később nemcsak az orvosok maguk hordtak ilyen álortot, hanem a gyógyult betegek is, nehogy visszaeszenek betegségükbe.

Megjelent a „Korunk Szava” legújabb száma. A monoki Széchenyi kastély — a monoki Kossuth-kuria címmel közöl a Korunk Szava szeptember 15-iki száma megragadó emlékeztetést Széchenyi Györgyről, a lap felelős szerkesztőjének, Katona Jenőnek tollából. A rendkívül tartalmas számból kiemelkedik Georges Hourdin értekezése II. Szilveszter pápáról, Friedrich Muckermann kiváló jezsuita író levele a Vatikánból és Gino Lorenz történelmi tanulmánya a firenzei céhek és munkások életéről. Széchenyi György gróf nemes alakjáról ebben a számban Gogolak Lajos és Kern Aurél emlékeznek meg. A Korunk Szava érdekes beszélgetést közöl Colin miniszterelnökkel Németalföld megvédelmezéséről, Chesterton egy nagyjelentőségű értekezését a Magantulajdon intézményéről és Erdélyi József két politikai versét. Horváth Béla Már megint egyesültek címmel ír a szélsőjobboldali felforgatókról szatírárt. Simándi Béla a tüdővész elleni küzdelemről emlékezik meg, Deida Elemér pedig Jugoszláviai uti emlékeit adja közre. Az Idő sodra rovat a kaposvári beszédről, a katolikus rádió felállításának kérdéséről és a bajor püspökök pásztorleveléről emlékezik meg, méltatja Salazar munkásságát, s kitér napi és folyóirat-sajtónk némely visszahagyására. Gogolak Lajos külpolitikai cikke a balti helyzetről. Könyvrovat s Szerkesztői üzenetek egészítik ki a rendkívül gazdag számot.

Kávóházakban, vendéglőkben s bárhol mindenütt: „MAGYAR LAPOK”-at!

UJBÓL ENGEDÉLYEZTÉK A KÉZDIVÁSÁRHELYI RÓMI KAT. FÖLDMŰVESISKOLA MŰKÖDÉSÉT. Bucurestiből jelentik: A kézdivásárhelyi római katolikus földművesiskola működési engedélyét nemrégiben megvonták. Gyárfás Elemér dr. szenátor — az iskola vezetőségének kérelmére — közbenjárta az ügyben s a megtett lépések eredményre is vezettek, amennyiben az illetékes minisztérium az iskola működését most újból engedélyezte.

TURISZTIKA

Turistaemlékműavatás. Aradról jelentik: Kegyeletes ünnepség keretében avatták fel Livadán Schmidt József és Márton István, a tragikus körülmények közt elhunyt turisták emlékművét. A két turistát — mint ismeretes — egy kirándulás alkalmával az elmúlt év nyarán a villám agyon-sújtotta. Az emlékművet Beleznyai István tervei alapján Gyürky Gyula építette. A felavatási ünnepségen jelen volt: Dobriceanu Mihail ezredes-prefektus képviselőletében Pop Simeon főszolgabíró, Arad város és a nemzeti turisztikai hivatal részéről pedig Popa Constantin városi kulturatanácsos, valamint Aurel Adamovici esperes, aki a beszterelést végezte. Az emlékmű jobb oldalán Schmidt József, a baloldalon Márton István neve van bevésve, alatta 1937 június 20. A két név között vörös márványból készített csik jelképezi a villámot, amely két életet oltott ki. A mű talapzatán: „Közadakozásból emelte az Aradi Torna Egyesület. 1938. szeptember 18.” román nyelvű felirat látható.

S. T. Vulturii — Sasok T. E. folyó hó 25-én, vasárnap reggel 5 óras indulással Pietrosa—Bulz-kő, Boga-vára és Fericei barlanghoz rendez kirándulást. Részvételi díj 110—125 lej. Jelentkezni lehet Gyenge István ékszerésnél, Alexandri-u. 12. Mocsáry Sándor írógépésznél, Bul. Regele Ferdinand 13 és az Egyesületi irodában, dr. Lazar Aurel-u. 14.

Pályázati hirdelmény

A Szent Vincés Irgalmas nővérek (Szeretet Leányai) romániai tartományának központja pályázatot hirdet egyik intézetének igazgató, sebész-főorvosi állására. Pályázhatnak keresztény orvosok, akik több évi sebész-klinikai okirattal és bizonyítható gyakorlattal rendelkeznek és orvosi gépek (röntgen, diatermia, rövid hullám, pantostat stb.) kezelési módját és az orvosi praxisban való alkalmazást kellőképpen ismerik. Javadalmazás megegyezik a szerinti. Pályázat küldendő: Szent Vincés Irgalmas nővérek tartományi főnöknőjéhez, Oradea (Nagyvárad), Strada Nogăli 5.

Érvényben maradnak az összes maximális árak Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. A polgármesteri hivatal a következő értesítést adta ki:

Mi, Nagyvárad város polgármestere, tekintettel az ádrágításra vonatkozó törvény 2-ik szakaszára, tekintettel továbbá a 195. számú törvényrendeletre, valamint arra, hogy az elsőrendű élelczükségleti cikkek ára az 1938. évi augusztus 18-án hozott határozat óta nem változott, a közigazgatási törvény 16-ik szakasza alapján: elrendeljük, hogy: fenntartjuk újabb rendelkezésig az elsőrendű élelczükségleti cikkek és pedig: liszt, kenyér, hús, vendéglői élelem, petroleum és só maximális árait, valamint az augusztus 17-én kiadott 39334. számú rendelet összes intézkedéseit. Nagyvárad, 1938 szeptember 19. A. Chirila primar, Fildan, főjegyző.

RADIO

CSÜTÖRTÖK, SEPTEMBER 22.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19.15 Táncelemez. 21.15 Cortot lemez. 21.45 Olasz dalok. 22.20 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. A hangverseny szünetében körülbelül 22.50-kor Hírek adása. Majd 23.20 A Rádiózenekar hangversenyének folytatása. 23.45 Zene közvetítése egy áttérémből. Utána: Hírek közvetítése külföldről németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Hanglemezek. 13.30 Hírek. 13.20 Időjelzés. 13.30 A rádió szalonzenekara. 15.35 Hírek. 16. Árfolyamhírek. 17.45 Apró sütemények. Előadás. 17.45 Időjelzés. 18. Énekszámok. 18.40 „Dalmát tornyok alatt.” Előadás. 19.10 Sugár Viktor orgonái a Koronázó Főtemplomból. 19.55 Gazdáknak. 20.15 Hírek szlovák nyelven. 20.20 Cigányzene. 21. „A dolovai nábob leánya”. Színmű. 23.05 Hírek. 23.30 Az 1. hónapdíjvalogezred zenekara. 23.45 Angolnyelvű előadás. 24. Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Jazz. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

Arcárhirdetések

Egy sor ára 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. „Cim a kiadóban” továbbá 10 lei. Állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 lei. — Az első szót minden esetben vastag betűvel szedi a nyomda.

Allást keres

szavanként 1 lei

Házvezetőnők

vagy társalkodónők menne fiatal uriaszony magános urhoz, nőtgyhoz vagy idősebb házaspárhoz. Ajánlatot kiadókba kér.

Kisebb urcsaládnál elhelyezkedne árva urleány. Leveleket „Arva” jelleggel a kiadóba.

Különféle

szavanként 5 lei

Kifutó fiu elvétetik. Cziller Imre. Vrhaza. Nagyvárad.

60x120 méretű csiszolt tükröt, megvételre keresek. — Nagyvárad, Str. Ioan Iordas 28

Adás-vétel

szavanként 3 lei

1 liter

rizling bor 8 lei Joó Lajos fűszer üzletében, Nagyvárad, Take Jánoscu 24. szám.

Eladó

egy új diófa ebédő 14 ezer leiert. Értekezni: Nagyvárad, Petru Rares-utca 6. a.

Vásárhelyi hegyen

közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement borházal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cim: Nagyvárad, Dr. I. Cior-das-tuca 38. szám

Egy

jó állapotban lévő fekete téli és egy átmeneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, melénnel eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14. udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Bicikli

jó karban, jutányosan eladó. Nagyvárad, Str. Episcopul Radu 11. Pálffy.

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás

modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Négyszobás

emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dorobontilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó, Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt butorok eladók. Értekezhetni Calea Dorobontilor 18. emelet.

4 szobás,

földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev. Regele Ferdinand 41.

Háromszobás

fürdőszobás utcai lakás mellékhelyiségekkel novemberre kiadó. Nagyvárad, Parcul Alba-Iulia 2. sz. Poliklinikával szemben.

Egy

szép utcai butorozott szoba kiadó. Nagyvárad f.ake Ionescu-utca 24.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Ingusta-u. 26. szám.

Kiadó

1 kettő és egyszobás utcai lakás mellékhelyiséggel november 1-től. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Modern

magánház, 2 szobás, kiadó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Allást keres

szavanként 2 lei

Lapelárusítók

utcai árusításra, MAGAS SZAZALEKKAL, azonnal felvétetnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

Prága lasanként beletörődik elkerülhetetlen sorsába

A csehszlovák kormány további fevilágosításokat és gondolkozási időt kér az angol kormánytól. — Olaszország nyomására a szudéták után a többi kisebbség helyzetének megoldására kerül sor

Prágából jelentik: A Benes elnöknel tartott minisztertanács éjfélig tartott. Határozatot a minisztertanács nem hozott és eddig közleményt sem adtak ki annak lefolyásáról. Beavattak kijelentették, hogy a minisztertanács azért nem hozott határozatot, mert tanulmányozni akarja a helyzetet minden vonatkozásban. A minisztertanács kedden délelőtt ismét összeült Benes elnöknel. A Reuter szerint a prágai kormány elhatározta, hogy elfogadja a francia-angol javaslatot, de kéri annak pontosabb megszövegezését, hogy a választ annak alapján fogalmazhassa meg.

Londonban a prágai kormány jóváhagyó állásfoglalásáról érkezett hírek a szenzáció erejével hatottak. A Daily Express megállapítja, hogy elmúlt a háború veszélye, mely három és fél millió szudéta-német sorsa miatt fenyegette Európát. A lap nem tartja kizártnak, hogy a

prágai kormány gondolkodási időkérelme miatt a godesbergi találkozót rövid időre kitolják.

Enyre inkább előtérbe kerül a magyar és lengyel kisebbségek kérdése

Varsóból jelentik: A londoni, párizsi és római nagykövetségek utasítást kaptak, hogy újfólag ismertessék Lengyelország álláspontját az illető kormányok előtt a cseh kérdésben és a nemzetközi beavatkozás tekintetében. A lapok megállapítják, hogy az események íteme ma már a népszavazást is meghaladta, és már csak a határok néprajzi módosításáról beszélnek Londonban és Párizsban. Akármilyen módon történik is azonban a szudéta-német kérdés megoldása, a csehországi lengyel kisebbséget ugyanolyan elbánás illeti, mint a szudéta-németeket.

Anglia szorgalmazza a többi csehszlovákiai kisebbség helyzetének megoldását is

Londonból jelentik: Csaknem valamennyi angol lap biztosra veszi, hogy Prága beletörődik az elkerülhetetlenbe. A Daily Mail szerint a cseh kormány főgondja most már az, hogy megakadályozza a belső zavarokat és főként a forradalom kitörését. A francia sajtó is reméli, hogy Csehszlovákia nem zárkózik el ama súlyos áldozatok meghozatalától, amelyekre Franciaország és Anglia kéri. A lapok megállapítják, hogy az áldozat nagy, de a veszély, mely a csehszlovák államot fenyegeti, még nagyobb.

Párizsban egyébként egyre nagyobb figyelmet szentelnek a csehországi lengyel és magyar kisebbség kérdésének. A lapok egyrésze valamennyi kisebbség jogainak megadása mellett foglal állást. Olaszország határozott fellépése érezhető befolyást gyakorolt a francia sajtó véleményének kialakulására és

a lapok szerint a londoni megegyezés kiterjed a magyar és lengyel kisebbségre is.

A Matin főszerkesztője azt írja, hogy a francia államférfiak azt javasolták: a szudéta-német területek átszólása után az új Csehszlovákia határaiért ne csak Franciaország, hanem Anglia is vállaljon jótállást, de azzal a fenntartással, hogy a többi kisebbség jogos követeléseit is kielégítik. Angol részről elfogadták ezt a francia álláspontot.

Chamberlain miniszterelnök az alsóházban, lord Halifax külügyminiszter pedig a lordok házában fogja ismertetni, — valószínűleg a jövőhét keddjén, — a történeteket és a békefeltételeket. Chamberlain ezután bizalmas szavazatot kér.

Londonból jelentik: A Times hangoztatja, hogy a szudéta-németek egyesülése az anyaországgal megfelel nemcsak a faji elvnek, mely uralkodó választóvonal Európában, hanem az

önrendelkezés eszméjének is, melyen a békeszerződések állítólag alapulnak. A békeszerződés javasolt módosítása, ha általános beleegyezéssel történik, illusztráció és magyarosítói az erőszak nélküli változtatások eszméjét. A változtatásoknak jönniük kell a nemzetek között.

A Daily Express kiemeli, hogy az európai nagyhatalmak husz év előtt a békeértekezleten

Német területekre hatolt be a cseh katonaság

Görlitzből jelentik: A német távirati iroda jelentése szerint Seibenberg, birodalmi német határvárosnál, ahol menekült tábor létesítettek, keddre virradó éjszaka a vörös őrséghez tartozó fegyveres csehek átlépték a határt és puskatűzzel árasztották el a német várost. A csehek be akartak vonulni a városba, de a német határőrök ebben megakadályozták őket. A cseh osztagok,

alakították meg Csehszlovákiát és most ugyanezen nagyhatalmak közül kettő Csehszlovákia feldarabolását javasolja. Angliát nem terheli a legesekélyebb felelősség sem a cseh állam szerencsétlenségéért, mert Anglia sohasem adott semmiféle biztosítékot arra, hogy Csehszlovákia területét tiszteletben tartja, vagy megvédelmezi. Ilyen biztosítékot kért ugyan Csehszlovákia, de Anglia határozottan és végleg megtagadta azt.

Anglia ismét felveszi a rendes diplomáciai összeköttetést Olaszországgal

Londonból jelentik: Grandi olasz nagykövét és lord Halifax külügyminiszter elhatározták, hogy az angol kormány haladéktalanul felveszi a rendes diplomáciai kapcsolatokat Olaszországgal. Ennek előkészítése céljából lord Perth római angol nagykövét már vasárnap visszatér Rómába. Perth tudvalevőleg már hónapok óta szabadságon volt.

Véres harc a szudéta-németek és a cseh katonaság között

Schmiedbergből jelentik: Kedden hajnalban súlyos lövöldözés támadt cseh határőrszolgák és egyenruhába öltözött, felfegyverzett szudéta-németek között. A cseh határőrök a grensbandel vármérség épületéből puska- és géppuska-tűzzel árasztották a menekülőkre és a velük együtt német terület felé tartó, cseh csapatoktól megszökött szudéta-német katonákra. Kilenc szudéta-német katona viszonzta a tüzelést és támadást indított a cseh vármérség ellen, melyre több kézigérgépet dobáltak. Az épület tégnyulladt és leégett. A cseh katonák kiűzték az épületet és visszavonultak. A szudéta-német katonák ezalatt ájtottak német területre. Reggelre ismét erős cseh katonai csapat érkezett géppuskákkal és tűz alá vette a vámház romjait és a német vármérséget.

Lengyelország közös határt akar Magyarországgal

Párizsból jelentik: Blum, volt francia miniszterelnök ma vezércikket írt és abban megalapítja, hogy Hitler már megnyerte játszmáját Franciaországgal és Angliával szemben. A következőkben nagyon meszezhatóak lesznek.

Cheryllis az „Echoban” azt írja, hogy csak hónapok múlva fog a francia nép rábredni arra, mekkora megaláztatásban volt része és akkor majd a mai pártkeretek és vezetők ellen fog felzárni.

Az „Oeuvre” azt is tudnivaló, hogy Lengyelország hivatalos formában bejelentette, miszerint közös határt akar Magyarországgal.

Németországban bizakodóan ítélik meg a helyzetet és azt tartják, hogy a háború veszélye nem fenyeget többé közvetlenül. Ráműtettek arra illetékes körökben, hogy az angol-francia terv tulajdonképpen teljesen magáévá tette Hitler követeléseit azzal a kivétellel, hogy a egyes lakosságú területeken nem alkalmaz népszavazást. E pont felett még vita lehet.

miután már két óra hosszat tüzeltek a városra, visszavonultak cseh területre. A németeknek két súlyos és 15 könnyebb sebesültjük van.

Weidenből jelentik: Szudéta-német menekültek elbeszélése szerint a csehek megkezdtek a szudéta-német határvidékek kiűztését, de kijelentették, hogy kivonulásuk után csak üszkös romok maradnak hátra.

Egész könyvtárt pótol a Spiragó

Felnöttek Katekizmus

A vallási ismereteknek és kitünőbbnél-kitünőbb predikációs témáknak, előadásoknak valóságos kincsébányája. Tizenhárom nyelv e fordították le. Németben eddig 10 kiadás. A három kötet, nagy nyolcadformában, 1200 oldal, igen szép és rättekinthetőnyomdai kivitelben a pénz előzetes beküldése mellett

kötve 450 lei, füzve 360 lei és portó. Utánvételt 20 leije csak 450 lei, csak 360 lei drágább.